

Szállodai, Éttermi és Kávéházi Alkalmazottak

≡ Szaklapja ≡

A magyarországi szállodai, éttermi és kávéházi alkalmazottak szociális érdekeit védő szaklap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre --- 24 kor. | Negyedévre --- 6 kor.
Fél évre --- 12 kor. | Egy óra --- 2 kor.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

VI. kerület, Király-utca 23. szám, II. emelet 15.,
ahová a kéziratok, levelek és pénzküldemények küldendők,
Kéziratok vissza nem adtnak.

A szabad nap a vendéglősiparban.

Kollektív szerződés.

7. A munkáltatók a városi üzletekben a főpincéreknek, ételhordóknak, szobapincéreknek és borfiúknak a «törvényben részükre biztosított vasárnapi munkaszünet helyett» egy egész hétköznapra eső teljes 24 órai szabad napot kötelesek adni. (Ez a rendelkezés a szezon-üzletekre nem terjed ki.) Hogy a szabad nap a hétnak melyik napjára essék, azt a munkáltató az alkalmazáskor fogja megállapítani, még pedig aként, hogy a szabad nap által sem az üzlet érdeke ne veszélyeztessék, sem pedig elkerülhető helyettesítésre ne legyen szükség.

A szabad napot élvező munkás helyetteséről, ha ezt szükségesnek tartja, a munkáltató gondoskodik, még pedig a saját költségén.

8. A munkáltató köteles a tanoncnak hetenként fél napi szabad időt adni, mely vagy a déli munka befejezésétől másnap reggelig, vagy az éjjeli üzlet befejezésétől este 6 óráig tart. A szabad időt élvező tanonc az ily napon is köteles este 10-ig otthon lenni, ha lakása a munkáltató házában van.

Mindent megadtunk. Elmentünk az engedékenységgel legvégső határáig: 36 óra helyett 24-gyel is megelégedtünk és ma, a kollektív szerződés harmadik évének első felében keserűen érezzük, hogy a munkáltató urak a szabad nappal csufosan becsaptak bennünket. Több mint 2 év kevés volt ahhoz, hogy a humánus vendéglős és szállodás urak belássák, hogy a felszolgáló személyzetnek nemcsak egészségi szempontból, de a vasárnapi szünet helyett «törvényadta» joga van hetenként egy nyomorult pihenő napra.

A kollektív szerződés fennállása óta tapasztalatok mutatják, hogy a szálloda-étterem- és vendéglős-tulajdonosok, a magyar állam egyik legerősebb fundamentumának, a szesztőkének szerencsés urai, erős és kétségbeesett ellentállást fejtenek ki a kollektív szerződésnek a szabad napra vonatkozó megvalósítása ellen, hogy saját véreik, a magyar éttermi segédek pihenő naphoz ne jussanak.

Segédkörökből számtalan szó- és írásbeli jelentés érkezik be hozzánk, hogy hol itt, hol ott kényszerítik őket alattomos, titkos nyomásokkal a szabad nap be nem tartására. Számtalanszor kapunk jelentéseket alkalmazottaktól, akik *évekig* görnyednek egy állásban, hogy az illető *üzemekben* a szabadnap említése is elég, hogy a tisztelt főnök ur, az adófizető polgár, az esküdtbíró, a háziúr, a családapa, a templomjáró jó keresztény stb. elbocsátás terhe mellett megtalálja a «kákán a csomot».

A mi kollektív szerződésünk csak úgy ér valamit, ha a munkáltató szállodás vagy vendéglős az ipartársulatnak tagja és mint ilyen, egy *írásbeli nyilatkozatával* még külön elismeri, hogy az ipartársulat és a B. P. E. között kötött szerződés határozmányainak magát aláveti. Ez nem jelent mást, minthogy az engedélyhez kötött vendéglősipar fölött székelő «ipartársulat» a legjobb akarat mellett is gyengye ahhoz, hogy tagjait a szerződés betartására kényszerítse. Ezt maga az ipartársulat elnöksége is számtalanszor kijelentette nekünk. Az ipartársulat olyan furcsa intézménye a vendéglősiparnak,

hogy a pincéregylet először vele kötötte meg a kollektív szerződést, *de azért az ipartársulat mindenik tagja, aki a szerződést elismerte, külön nyilatkozatot volt köteles adni a budapesti pincéregyletnek, vagyis ráadásul még külön kellett szerződést kötnie, ha azt akarta, hogy nála az éttermi segédek újabb követeléseket ne támasszanak, bérharcokat ne rendezzenek, hogy F. Kiss szavaival éljünk: «a sztrájk veszedelmétől megszabaduljon».*

Tehát az ipartársulat *nem merte* magára vállalni becsületszó mellett a felelősség terhét. Nem volt biztos benne, hogy a szállodás-vendéglős urak betartják-e a szerződést, ha ő a becsületszavát odaadja a pincéregyletnek. Ezt a felelősséget rábízta magukra a vendéglősökre. Lehet, hogy eleve tudta, hogy nagy része ugy sem fogja betartani a szerződést. De akárhogy volt, az ipartársulat okosan cselekedett, mert ime, igazva van: szállodás és vendéglős tagjainak két év és két hónap után a fele sem tartja be azt a szerződést, amelyet becsületszó mellett megkötött.

1907 május 9-én történt, amikor «Százhuszonhét» ipartársulati tag belemártotta a tollat a tintatartóba és remegő kézzel aláírta a kollektív szerződést elismerő nyilatkozatot. A 127 munkáltató között csupán 5 szezon-üzletnek a tulajdonosa, 1 pedig, akinek városi üzletén kívül saison-üzlete is van. Még mindig 122 munkáltató maradt, aki «becsületes polgári» nevének aláírásával megfogadta: «hogy üzletében a főpincéreknek, ételhordóknak, szobapincéreknek és borfiúknak hetenként egy 24 órai szabadnapot köteles adni.»

A munkáltató urak nagyon jól tudják, hogy a mi osztályharc alapján álló szervezetünk Magyarországon az egyedüli komoly szervezet, amely a vendéglősipari alkalmazottak bér- és munkaviszonyainak a javításán megalkuvás nélkül fáradozik. Lehet, ellenséges indulatotak ébreszt fel szunnyadó lelkükben, amit mi sokszor vagyunk kénytelenek érezni és tapasztalni, de amit mi nem bánunk, mert csak azt bizonyítja, hogy igazunk van és igazságos, helyes uton járunk. Am bármilyen igazságtalan és nagy legyen haragjuk ellenünk, azt el kell ismerniök, hogy lapunk, a mi bátor és «vörös» szervezetünk *meg nem vásárolható fegyvere* sosem tulzott, ha rástörtte a munkáltató urakra a gőgös magatartás, a rideg osztályérdekek sugallta elnyomatás, a politikai üldözés, a jograblás és a humanizmus bő lebernyegébe burkolt gazdasági kizsákmányolás bélyegét. Most sem tulzunk. Most is igazat írunk, amikor ide kiírjuk, hadd olvassa mindenki, akit illet:

hogy 122 munkáltató üzlete közül 64-ben nincs szabadnap. 122 munkáltató vendéglős közül 64 nem ad szabadnapot az éttermi segédnek. 122 vendéglős

munkáltató közül több mint a fele, *hatvannégy*, dacára, hogy polgári becsületének kérdéskor emlegetésével alakanyarította a nevét a szerződést elismerő nyilatkozatnak, megfeledezett a szerződés 7. és 8. pontjáról, arról, hogy hetenként 24 órai szabadnapot kell adni nemcsak a főpincérnek, szobapincérnek, éthordónak és borfiúnak, hanem egy fél napi pihenőt a tanoncoknak is.

Hányszor markoltunk már bele a vendéglősipar mocsarába, hogy arcába vágjuk az önző munkáltatóknak a keserű igazságot? Ismétlenül nincs tulzás a mi keserű «durvaságunkban», amikor ide iktatjuk, t. uraim, ezt a 64 munkáltatót, akik alkalmazottaikban nem a kenyérkereső munkást, hanem a könnyen kihasználható és pótolható «eszközt», az alanyt látják csak, akiknek nincs mit követelni. Hogy ez az eszköz véletlenül *férfi ember*, az nagyon sok főnök urnál teljesen mellékes.

A 64 munkáltatónak a névsora, akik a szerződést aláírták, de a kiéknél ennek dacára a 7. és 8. pont betartva nem lesz, a következők:

Blaschka Ferenc, Barabás József, Bauer János Buda-Vár, Buzik András, Conti Gyula, Csikos Ferenc, Czyzevics Ferenc Lipótvárosi kör, Ebner Ferenc Aréna-ut 100, Ecker Károly Főherceg Sándor-utca 44, Faix József, Gebauer Antal Fiumeszálló Budán, Gráf János Andrassy-ut, Gerenday Lászlóné, Gyuth Nándor, Hecker György, Holstein Testvérek Nádor szálloda, Horváth József, Hartay György, Homor Gyula, Horváth József, Hruska János, Jajczay János Csengeri-utca 45, Klos Hermann, Klopfer Hermann, Kuffler Adolfiné Váci körút 39, Kerécz Ferenc Károly-körút, Katona Géza Váci-utca 38, Károlyi Nándor Kis stáció-utca, Kölber Elemér Krisztina-körút 75, Kubanek Vencel Budai Vigadó, özv. Klin Alajosné Corvin-ter, özv. Kilar Jánosné Ullői-ut 1, Kaiser Károly közvágó-híd, Kovácsics István Margit-híd Budán, Lakatos Gyula Wesselényi-utca 17, Linkbauer Odón Ráday-utca 39, Lamatsch Sándor Dob-utca 70, Lukács Gyula Lónyai-utca, Leyzer Károly Király-utca 110, Leimetter János Tömö-utca 23, Mayer Vencel Zárda-utca 3, ifj. Mayer Andorné, Moser Frigyes Akadémia-ut 9, Möricz József, Molnár Sándor Orient szálló, Mirth András Sip-utca 24, Meditz Endre Jégverem-utca 2, Nosek Ignác, Pálffy Lajos, Palkovics Ede Angol királyné szálló, Reiker Károly, Ruvald Gyula fegyvergyár, Rothsek Károly, Stözl Nándor Vár, Schier Mihály, Schmiéd Konrad, Schrendtner Ferenc, Schemmann Sándor Gizella-ut 31, Schitter Vince, Schiderer Zsigmond, Tatabér Ferenc Lónyay-ut. Törlet J. és Társa Arany sas szálló, Weisz Antal és Wurglics Antal Rákóczi-ut.

Amikor F. Kiss e sorokat olvasni fogja mérges tollragicsálás között nekigyűrűkőzik a «válasz»-megírásnak, mert hisz gazdái ezt bizonyára ráparancsolják. Eleve tudjuk, hogy ellenségeink e 64 szabadnap nélküli üzletre azt fogják mondani, hogy a munkáltatónak a szabadnapot csupán *megakadályozni* nem szabad, de arról nem tehet, ha maga az éttermi segéd *nem akarja* betartani. Ők tehát szerződészegést el nem követtek, és különben is tulnyomó részük *his vendéglős*, kilknél pincér nincs is, a szakszervezeti vezérek «*izgatása*» tehát ismét csődöt mondott.

A fenti 64 között igaz, nagyobbbrészt kisvendéglősök vannak, kinnél azonban mindenhol 1—2 éttermi segéd, de legalább egy pincér dolgozik, akik, mint a B. P. E. tagjai, jogosultak a szabadnap élvezésére; kisvendéglős munkáltatóik viszont ipartársulati tagok, akik a szerződést aláírják. Elcsépelet frázis ma már, hogy a munkáltató a jogokat nem nyírja meg. Mindig megcselekszik ők ezt, hacsak tehetik. A szabadnap be nem tartását maguk az alkalmazottak jelentik be a szervezetnek. Ha a szervezet a munkáltatót kérdőre vonja, akkor a legtöbb esetben maga a principális ur az, aki az éttermi segédet megkérdézi, «hogy ő — már mint a főnök — a szabadnap megtartását csak egyszer is megakadályozta-e?» Magától értetődik, hogy az alkalmazott ilyen esetekben nem fogja bevallani az igazat s inkább hazudik, ha nem akar abba a veszélybe szaladni, hogy el lesz bocsátva. Ezek azok a sunyi és szelid nyomások, amelyekkel a munkáltatók nagy része «terrorizál». Sőt nagyon sok munkáltató már ugy veszi fel az éttermi segédet, hogy nála szabadnap nincs, mert kisegítőt tartani nem képes. A dividendákkal és magas százalékkal dolgozó főnök sajnálja munkásától a heti 3 korona kisegítő bért, amit annak egészségeért kellene fizetnie. Ha a «békebíró-sághoz» visszük, ott vagy mindent letagad, vagy beismeri a szerződészegést és mindent megígér, de otthon csak azért is marad a régi, vagy pedig fűtyül az ipartársulatra, a tárgyalásra el se megy és a békebíró-ság az ügyet kiadja egy «bizottságnak» — tanulmányozni. Ilyen ügyeket ma már egy párat tanulmányoznak az ipartársulatnál, az illető munkáltatóknál pedig ezalatt vigan folyik a szabadnap elszakasztása.

Más esetben ismét a munkáltatók bejelentik egymásnak, hogy kik azok az éttermi segédek, akik szigorúan ragaszkodnak szerződéses jogaikhoz és a szabadnaphoz; s ez is, természetesen, «megrendszabályozásokhoz» vezet. F. Kis szerint bizonyára ez az az út, amely az «érdekközösséghez, a harmóniához és karöltött szerephez» vezet főnök és pincér között. És amíg a munkáltatók nagy része éttermi segédeiket a szabadnap be nem tartására mindenféle terrorizmussal és «knifekkel» kényszerítik, nem egyszer, se kétszer aztán ők azok, akik büszkén kérkednek ezzel és nyíltan hirdetik, hogy náluk bizony nincs szabadnap, ez nem is kell a pincérnek, mert csak «borraalót» veszít és inkább keres, semhogy még pénzt mulasson el, csak a vezér urak azok, akik hivatásból csinálnak a szabadnapból követelést, hogy legyen «igaztási anyaguk». Az öreg urak pedig egész komolyan érvelnek azzal, hogy: «früher ham ma Fenster putzt und Eßzeig putzt und auskeat, anstatt politisieren, und wo a guat».

Számtalan sulyos érvet bírnánk még felhozni, hogy 122 szerződő munkáltató közül 64 ma hogyan akadályozza meg brutális módon az éttermi segédek szabadnapját, de nem tesszük! A békebíró-ság elé sem visszük őket s erre sulyos okaink vannak. Elismerjük, hogy vannak áruló, pecsovic és gyáva éttermi segédek is, akik mélyen fetrengenek ma még az indifferens, szellemileg buta munkásember állati létsorsában s szellemi és erkölcsi züllöttségükben egész jól érzik magukat a szabadnap és pihenő nélküli rendezetlen munkarendszerben. Tényleg csak az ő butaságuk, romlottságuk és gyavaságuk nagyobbbrészt az oka, hogy nem részesülnek a jogokban, amelyeket mi kapartunk ki számukra áldozatok árán a parászból és amelyekre a magas kort és egészséges fizikumot igénylő éttermi segéd munkának annyira szüksége van. Mert mi, látva, hogy két év és két hónap után még ma is 64 fővárosi vendéglős van, akik a kollektív szerződés alá polgári nevüket odabigyesztették, de azért a törvényben számunkra

biztosított vasárnapi munkaszünet helyett még egy rongyos heti szabadnapot is képesek elsikkasztani. Mi nem könyörgünk hozzájuk, mert tudjuk, hogy jogokat nem ajándékoznak, jogokat ugy kell a munkásembernek kivívni! A jó házigazda is csak annyi zabot ad a lovának, hogy éhen fel ne forduljon! Ellenben meg vagyunk győződve, hogy mi «vörösek», akik 13 éve küzdünk Magyarországon a vendéglős- és kávéipari alkalmazottak szabadnapjáért, mi ezen magunkra és családunkra nézve, de magára az iparra nézve is fontos, életbevágó és «szociálhigiénikus» célunkat csak egy módon érjük el: «szociáldemokrata szervezkedésünkkel!» Szervezkedni fogunk gazdaságilag és politikailag is, ahogy 1907. nemzeti kongresszusunk kimondotta: «gazdaságilag szakszervezetünkben, politikailag a szociáldemokrata pártban!» És amíg az egyik kezünkben a gazdasági fegyvert, a szakszervezetet, a másikat a politikai fegyvert fogjuk használni, hogy e két fegyverrel irgalom nélkül megmentsük magunkat, a vendéglős- és kávéipar összes alkalmazottait az elzülléstől, az egészségtől és életnek! Nemcsak szakszervezeti uton, de politikailag Magyarország eljövendő demokratikus néparlamentjében a szociáldemokrata párttal követelni fogjuk a törvényhozástól, «hogy a szállodák, vendéglők, kávéházak és korszakok összes alkalmazottai számára, nemkülönbség nélkül, egy hétköznapra eső, teljes 36 óras szabadnap legyen törvénybe iktatva, amely legalább minden harmadik héten vasárnapra essék!» Követelni fogjuk, hogy ugy az alkalmazott, mint munkáltató egyformán legyen büntetve e törvény kijátszásáért, a munkáltató a szabadnaposok jegyzékét üzletében nyilvánosan kifüggeszteni tartozzék és e törvény betartását ne az előjáróság, ne megvásárolható iparfelügyelők, hanem a törvény előírása szerint, az alkalmazottak soraiból választott felügyelők ellenőrizzék.

Tudjuk, hogy e célig még sok ellenséget kell levernünk, nagy feladatokat leküzdenünk, mert e cél megközelítéséhez mindenképp el kellőnk van egy országos szövetségre, amely nemkülönbség nélkül csatasorba bírja állítani Magyarországon összes vendéglős- és kávéipari alkalmazottait. Ennek a nagy célnak az előmunkálatait végezzük mi ma! Ezért, éttermi segédek szervezkedjétek, támogassátok mozgalmunkat, amely a ti mozgalmatok és juttassátok a B. P. E. és a szabad szervezetet anyagi és erkölcsi erőhöz, mert ez az egyedüli „szakszervezet”, amely Magyarországon a vendéglősipari alkalmazottak jobb bér- és munkaviszonyaiért küzd!

Rumli a pesti Vigadóban.

Mult hó elején a tejtermelő gazdák itt Budapeston kongresszust tartottak. Nekünk ugyan semmi közünk sincs ezekhez a gazdákhöz, kevésbé a kongresszusukhoz, legkevésbé a tejtermeléshez, amely fontos élelmicikknek a gazdái — ne tessék hinni, hogy valami parasztikus emberek voltak, akik sajátkezüleg fejk teheneiket. Óh nem. A kongresszusos urak agrárius nagybirtokosok voltak és a zsidó bérlők, a Krauszok és Bergek között valódi grófok és bárók is voltak édes egyetértésben, élükön Darányi Náci földmivelségi miniszterrel, a kisemberek atyjával. Szóval ennek a kongresszusnak a tagjai valódi «agráriusok» voltak, akik csak a cseledecsüket és a földmunkásaikat fejk és akiknek tiszteletére a földmivelségi miniszterium június 9-én bankettet rendezett. Ebből következik, hogy az egészhez csupán annyi közünk, hogy bankett volt, a banketten rumli, amelyet sztrájk okozott, amit az éttermi segédek voltak bátrak megcselekedni.

Természetes, hogy a munkáltatók «szaklapjának», a «M. V. és K. Ipar»-nak Nagyváradról idejött lapulajdonos szerkesztője,

F. Kiss Lajos ezt az ügyet is, mint mindent a szervezet terrorizmusává fujta fel és azt írta, hogy a kisegítő szaktársakat a szervezet terrorizmusa ugrasztotta bele a sztrájkba s ennek köszönhetik, hogy a keresettől el-estek.

Az egészszlen nem foglalkozhánk ismét, hisz mult számunkban már írtunk róla és leközlöttük a «Népszava» cikkét, amely elég világosan mutatott rá ennek a sztrájknak az értékére. Hogy most ismét foglalkozunk vele, tesszük azért, hogy szemelvényeket mutassunk be egyes polgári lapokból, melyek a sztrájkjal foglalkoztak. Az «Esti Ujság» vezércikkben foglalkozott vele és a többek között így írt:

A híres magyar vendégszeretet azonban, amely látogatónk kézi zótárában éppen úgy meg van csillagozva, mint a híres magyar lovagiaság, tegnap csaknem csodót mondott. Mert mit ér a legcselebb teríték, a leghiboszinibb rózsá, disse az asztalnak, sőt mit ér a legkésebben szőlő pohárköszöntő, ha nincs vacsora? Az utolsó pillanatban, meglepetészerűleg csaptak le a pincérek erre a lakomára, hogy a vendéglősnek torkára tegyék a kést, de egyuttal, hogy hirbe hozzák közviszonyaink biztonságát és szolidaritását is.

Hosszu, keserves cikornyázás után azután így folytatta:

A sztrájk végletes fegyver, de jogos fegyver. Sokkal jobban átalakult felfogásunk jogról és erkölcsről Marx óta, hogysem «művelt ember pillanatra is kétségbe vonná e fegyver használatának jogosultságát. Mégis azonban azt tartjuk, éppen mivel jogos, csinyján kellene élni vele és mivel végletes, nem volna szabad hatása élet sűrű és kicsinyes használatával eltemptani.

A «Budapesti Hírlap», «Pesti Hírlap», «A Nap» és többi napilapok szokott hazudozó és reklámmagyazoló formájukban szintén nekiestek ennek a «vakmerő sztrájknak», sőt a «Magyarország» oly mohósággal köpködött felénk, mintha egyedül mi lettünk volna az okai, hogy szerkesztője két órával később ehette végig a potyabankett fogásait. De megszólalt Putzer Mária vendéglős ur is «Az Ujságban», még pedig következőképp:

Lakoma rendőri fedezettel. Felkértek a következő sorok közlésére: B. lapjuk folyó hó 10-iki számában «Lakoma rendőri fedezettel» cím alatt egy közlemény jelent meg, mely oly színben tüntet fel engem, mintha a szervezett pincérek halálos ellensége volnék és mintha a kisegítésképpen kért és a szakszervezethez nem tartozó pincéreket a szervezett pincérek rovására kért volna. A tényállítás az, hogy tekintettel a vendégek nemzetközi voltára, kénytelen voltam oly pincéreket kérni, akik több nyelvismerettel bírnak. Hogy ezek a több nyelvismerettel bíró pincérek nem voltak a szervezet tagjai, arról én nem tehetek. Ha a szervezet azt akarja, hogy a vendéglős csak az ő tagjait alkalmazza, akkor tessék tanulni és csak az elért eredmények után — kellő ok mellett — sztrájkolni. Annyi előzeteseket különben is elvártam volna a szervezett pincérektől, — ha nem is az én irányomban, akinek mindenkor fécélja, hogy velük karöltve a nagyközönség igényeit a legnagyobb mértékben kielégísem, de egyrészt saját jó hírnevük, főként pedig a külföldi vendégekre való tekintettel, akik kvalifikálatlan eljárásukat a sztrájsza minden irányába elviszik —, hogy casus bellit a dologból nem csináljanak.

A téves információt folytán b. lapjukba került közlemény szives helyreigazítását kérve, maradtam kíválos tisztelettel

Putzer M.

a Vigadó vendéglőjének bérője.

Hogy a munkát beszüntető szaktársainknak mennyire igazuk volt, elmondja a «Friss Ujság», amely polgári ujság és közeli rokonságban áll a «Magyar Hírlappal», tehát nem lehet egyoldalúsággal vádolni, mégis a következőképp emlékezett meg a sztrájkrol:

Bankett — pincérsztrájkjal. A Vigadó nagytermében ma bankett volt, meggazdasági kiállítás alkalmából, amelyre József főherceg is hivatalos volt s az előkészületek között Darányi földmivelségi miniszter is megjelent. Az estélyt pincérsztrájk előzte meg. A Vigadó pincérei ugyanis sztrájkba léptek, nem akarván együtt szolgálni erre az alkalomra a felfogadott mindenféle sztrájkthör néppel. A pincérek kivonulása nagy riadalmat okozott s a vacsora rendezőinek csak nagy nehezen sikerült késő este tíz óra felé néhány «toprongyos» pincér kinézésű alakot felfogadni, akik alig értéktek a felszolgáláshoz. A vacsora feltalálása teljes két brával készült, a hirtelen munkabeszüntetés miatt.

Azonban egy polgári lap, a legreakciósabb sem lóditott és hazudott annyit össze, mint a reklámújság, a M. V. és K. Ipar. Imperitens kijelentések között a hazugságok egész áradatát eresztí szélnek és azt állítja: «... hogy a sztrájknak oka az volt, mert a

vendéglős Gerbeaudtól kért 5 kiségitő pincért, akikkel a szerveztelbeliek dolgozni nem akartak és követelték azok rögtön elbocsátását. Azután a vendéglőssel együtt elcsudálja magát, hogy dacára a «busás borraivalónak», melyre kilátás volt, a pincérek mégis ott hagyták a munkát és az egész tarka társaságot, amit Musnyák ur nem hitt volna. Lám, lám F. Kiss. Ön erre az áldozatra ugy-e bár nem volna képes? Azt elhiszük! Azután megírja, hogy egy órai késés után mégis összeszedtek egy pár pincért a kártyaasztalok mellől és ezek «Le a sztrájkjal!» csatakiáltással nekiesnek az éhes bankett-társaságnak. A végén nagy bölcsen kivágja: «... hogy a bankett vidáman folyt tovább, a sztrájkolók ellenben elestek öt korona fizetéstől s legalább ötször annyi borraivalótól és mindezt a szakszervezeti terrornak köszönhetik.»

Nem vitatkozunk. Megengedjük és elhiszük, hisz az E. U. írja, hogy a külföldi vendégek kézi szótárában a magyar vendégszeretet épp úgy meg van csillagozva, mint a lovagiaság. A lepauszálzott polgári sajtóval nincs is mit vitatkozunk. Ugy is tudják ők nagyon jól, hogy a magyar hatóságok pártoskodó munkásüldözésének köszönhető nemcsak a termelői ipar, de az idegenforgalmat szolgáló vendéglős ipar is, hogy a vállalkozók és alkalmazottak közötti «osztályharc» napirenden van és naponta megkezdődik minden levestálalásnál. Köszönjük ezt meg at. vendégek a koalíciónak és a mai hatóságoknak, kiknek egyedüli tudományuk brutális munkásmozgalom-üldözésből áll. Felfüggeszteni a pincérszakszervezeteket, nyíltan a pártjára állni a munkaadószövetségnek, csirkefogó sztrájkőröket és kizárt huliganokat oltalmazni, de elnyomni a pincérek szervezkedését, éveken át visszatartani alapszabályokat, csak hogy ne lehessen a bajokat és érdekeket országosan rendezni, ez, ez is t. uraim az oka az éttermek állandó osztályharcának! A hatóságok eme egyoldalú magatartása, elbizakodottá tett egyes ostoba munkálatokat, akik különben amugy is elég gőgösek lennének. Így persze el van zárva a differenciák békés elintézésének útja és a kiharaszolt és végső elkeseredésbe üldözött pincérmunkásságnak a «sztrájk végleges, de jogos fegyveréhez kell nyulni», amit még az E. U. is kénytelen Marx óta jogosnak elismerni.

Jogok nélkül, megbecsülés nélkül, szervezkedési szabadság nélkül a XX. században, legyen még oly csillogó a teríték, még oly biborszínű rőzsádsze az asztalnak, még oly ékes a frázisokkal megpékelte pohárköszöntő, — vacsora, legalább jó, izletes vacsora nincs! A magyar urak magyar rendszere bizony még ezt is csődbe kergette! A Vigadó vendéglősnének pökhendi magaviselete volt az a kés, amely a torkát szorongatta és közviszonyainak szolidaritását hirbe hozza a külföld előtt.

De beszéljen az igazság: A Vigadó pincérei között két notórius sztrájkőr volt, nevezetesen: Brunner és Démusz Károly. Két firma, aki sok rossz fát tett már a tűzre és az «összpincérség» érdekei ellen sokat vétett. Legnagyobb bűnük, hogy a pincéregyletet, amely 76 éves, minduntalan rossz-hiszemű hazug okokból feljelentik, hol a rendszégen, hol az előjáráságon. Tehát denunciansok, már pedig «Der grösste Schuft im ganzen Land ist und bleibt der Denunciant», ahogy a német sógor mondja. Tehát az egyetből és szakszervezetből ki lettek zárva, amiként a rothadt almát is ki kell dobni a kosárból, mert kárt okoz a jók között. És mit tehetünk arról, ha az éttermi segédek ma már önértetek és amint a F. U. írja: toprongyos alakokkal nem akarnak dolgozni?

Szaktársaink hívására a szervező bizottság két küldöttet megjelent a helyszínén és fel akarta kérni Musnyák urat — az ott dolgozók megbízásából —, hogy a béke érdekében bocsássa el a két alakot. Becsümberek denunciansokkal nem is dolgozhatnak. Ezt mindenki megérti, csak F.

Kis nem. Ez csak dicséretes dolog és jelenti a pincérség erkölcsi világának tisztulását és emelkedését. És ha Putzer Mária a szervezett pincéreknek nem halálos ellensége, miért nem intézkedett, hogy Musnyák a szervező bizottsággal tárgyaljon? Hisz mi csupa előzékenységből kerestük fel, mert a sztrájk nélkülünk is megtörtént volna. De Musnyák szövege sem állt velünk, maradt tehát Marx óta elismert végső fegyver — a sztrájk. *Ennek pedig célja nem az volt, hogy azután esznek-e vagy nem esznek-e a banketten, ez a sztrájkolónak — bár sajnálták — de mellékessé kellett válni, hanem egyedüli célja csupán az volt, hogy szervezett, öntudatos éttermi segédek huligánokkal nem dolgozhatnak, mert tiltja önértetük.* És ezt a célt elérték, más céljuk nem volt!

Ami a nyelvismeretet illeti, ez a XX. század, illetve a Putzer Mária urnak a legrosszabb vicce, mert hisz a két dédelgetett alak, Démusz és Brunner még magyarul sem tudnak tisztességesen, a nevük leírásáról ne is beszéljünk. A Gerbeaud emberei ellen tisztelt munkásbarát Putzer Mária ur, a sztrájkolónak kifogásuk nem volt, mert hisz azok színién szervezték. De Musnyák ur bátran feljöhethet, ha tetszik egyetünkbe, tartunk mi neki akár francia, akár angol nyelven is előadást, sőt Putzer Mária is eljárhatna szakszervezetünkbe nyelveket tanulni és előadásokat hallgatni az «emberi méltóságról és a tisztességes vendéglős iparról», mert hogy valaki jó vendéglősné legyen, nem elég, ha mosogatni tud, nyelveket is kell tudnia. Igaz, hogy csehül nem tudunk, no de Pane Musnyák különben egy munkások által látogatott «kerthelyiségek» is bérlője és még megeshetik, hogy még megtanulja becsülni a szervezett erejét és a különbséget szervezett, nyelveket tudó, szakképzett éttermi segédek és toprongyos sztrájkőrök denunciansok között.

A Musnyákok a leghencegőbb magviseletet tanúsítják a szervezettel szemben, pedig még magyarul is alig tudnak beszélni. A Putzerek sem különbek! Ezekkel az urakkal és urnókkal úgy vagyunk, hogy sosem tudjuk ki a munkálat. A kollektív szerződést Evva Lajossal kötöttük, mint Vigadó bérlő Putzer Mária ur cikkezike «Az Ujságban», a vendéglős pedig Musnyák. Toprongyos sztrájkőrök alak legyen az emberfia, ha itt kiismeri magát. Hogy kié itt az «Ipar», azt igazán szeretnénk tudni. Iparuk nincs ezeknek az uraknak, a munkálatot kizsákmányolni, az éttermi segédet lenézni, munkásbecsületében gázolni, emberi jogait fumigálni, ostoba tanácsokat osztogatni polgári ujságokban, műfelfáradással hangulatot csinálni és üzítani a szervezett ellen, de azért játszani a munkásbarátot — pláne mint munkásüzlet tulajdonosa — és cikkezések közepette az undorodásig világlátottnak, nyelvismerősnek tetszelgőni a laikus közvélemény előtt, karöltött munkáról énekelni, adni a maszlagot a publikumnak, ostoba tanácsokat osztogatni és összevissza hazudni fűt-fát a «vörös rémről», — oh ezt értik a pincérből és salátás lányokból mások hátán felcseperegett új vendéglős urak és urnók. Csak egy hiba van a kréta körül: «az éttermi segédek ma már frázisokkal és jezuitamaszlagokkal etetni nem lehet!»

Végül megjegyezzük még, hogy «a sztrájkolók teljes sztrájksegélyt kaptak az éttermi segédek szabad szerveztetének ellentéti pénzből», és igazán semmit sem vesztek, sőt bebizonyították, hogy mint öntudatos éttermi segédek huligánokkal nem dolgoznak, — amely tisztességes cselekedetre persze Fellner Kis Lajost, a «M. V. és K. Ipar» laptulajdonos (?) szerkesztőjét a legféltelenebb terrorizmussal sem lehetne kényszeríteni, mert neki, mint vén «schmarocernak», többet ér a «csillogó teríték, a potya bankett, melyeknek mindig ő a legnagyobb disze».

SZÁLLODAI ÉS ÉTTERMI ALKALMAZOTTAK ROVATA

Nagyvendéglősné. A rendőrség letartóztatta T. Károlynét, szül. H. Ágnest, egy gráci nagyvendéglősnéket a feleségét. A volt munkálatonő, aki férjét elhagyta, amint a rendőri sajtóiroda jelenti, nagyobb szélhámosságokat követett el. Rendszerint hangzatos álnevek alatt nagyobb szállodákba szokott betérni és azzal, hogy podgyásza később érkezik meg, néhány napi hitelt élvezett és azután eltűnt. Elegáns megjelenésével a szálloda alkalmazottai között szörnyen imponált, mert a mi világlátott, «nyelveket beszélő» szállodatulajdonosaink házi rendeletei szerint az alkalmazottaknak feltétlen respektálni kell az előkelő, jól öltözött pasasokat és a t. vendégeket mindig a ruha szerint kell osztályozni. Nem egy példa van, hogy ilyen szélhámós, de egyébként a bankot adó előkelő és elegáns urak és urnók miatt szállodai segédek szájából a vállalkozó szellemű munkálatot ur kiűtötte a kenyeret és a családos ember akár télviz idején is — repült az utcára.

Az asszony egyébként csalásért már büntetve volt és most is az «Orient»-szállodában ezelőtt 3 évvel elkövetett csalásért körözték. Hogy szélhámosságainak terét miért helyezte ilyen fajta «előkelő» szállodákba, ez érthető, mert mint egy «nagyvendéglős» felesége, bizonyára ismerte a mi modern szállodáinkban uralkodó szellemet, ahol az «eleganciás urhatnamság» előtt mindenkinet hasravágódnak kell.

Hogy F. Kiss, mint a szállodatulajdonosok szerkesztője arról miért nem ír, nem értjük. Bezzeg, ha pincérről volna szó, hasábokat írta és ezt — megérténék.

Szállodatulajdonosnő. A «Magyar Vendéglős- és Kávésipar» című «sszzaklap» helyett, mint a szállodások és vendéglősök «érdekeit» felkaroló organum helyett ismét nekünk kell röviden megemlékezni arról, hogy a Budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki *többrendbeli magánokirathamisítás miatt* özvegy Winkler Adolfné, volt nagybecsereki szállodatulajdonos ellen.

A volt munkálatonő úgy gondolta, hogy helyesebb és gazdaságosabb, ha az idegenforgalom helyett a szállodaipar az alkohol-forgalommal operál és ezért egy budapesti likörgyárostól sok árut (alkoholt) és 1000 korona készpénzt kapott, vagyis üzleti összeköttetésben állott Grünfeld Miksa likörgyárossal, akiről tudjuk, hogy nem szentelt vizet árut. A nagysága három váltót adott fődözetül Grünfeldnek, de nem fizetett. A peresítéskor küldt, hogy az egyik aláíró kezes, Winkler Manó utazó aláírása hamis. Ezért a vizsgálóbíró *váltóhamisítás* miatt elfogatóparancsot adott ki a nagysága ellen, de özvegy Winklerné nesztét vette a kellemetlen dolognak és mielőtt a hívőrsre teheték volna, a távozás nemes mezejére lépett és megszökött.

Igy cselekszik egy szállodatulajdonosnő, de mennyi van még, aki vigan végzi nemes hivatását — az alkalmazottak kizsákmányolása mellett — a vendéglősipar mocsarában.

Egy humánus munkálat. Palkovics Ede ur szakács volt a régi jó időkben és ma az «Angol királynő»-szálloda tulajdonosa a Belvárosban. Amikor a «Magyar szakácsok köré»-nek még elnöke volt és a szakácsokat az orruknál fogva vezette, tüzelt-lábbal kapálódzott az ellen, hogy a szakácsoknak megjöjjen az eszük és hogy helyzetükön javithassanak, a modern munkásmozgalom alapjára helyezkedjenek és a mi szerveztetünk *szolidaritására* támaszkodjanak. Akkor sikerült neki a szervezkedés megakadályozása a szakácsok között, mert elhitték neki, hogy munkásbarát, humánus, demokrata gondolkodású ember, ahogy ezt Palkovics ur a szakácsok értekezletén, me-

lyet annakidején velünk együtt tartottak — mondotta.

Azóta a szakácsok is rájöttek, hogy P. ur nem az, akinek magát hirdeti, mert ma már nem elnöke a szakácsoknak, bár azok még mindig félve az ő «humanizmusától», titokban és burkoltan élvezik becses gyám-ságát.

Hogy egyedül mi, éttermi segédek, vagyunk csak tisztában P. ur minőségével, természetes és hogy nem csalódunk, a következő tények igazolják:

Palkovics ur aláírta a kollektív szerződést, de az «Angol királynő»-ben a *szabadnap* leginkább a szobapincérek, borfiúk, tanoncok számára betartva nem lesz; éthordók fizetése *havi 40 korona, borfiúk bére havi 10 korona* és a lakásuk olyan gyalázatosan nyomorult, hogy abban a *patkányok szaladgálnak* szabadon.

Azt hisszük, hogy ehez a «Fogadó»-féle *humanizmus*hoz nem kell kommentár.

A pincér sorsa. L. Alajos éttermi segéd szaktársunk több mint 30 éve dolgozott a vendéglős- és kávésiparban másoknak. Ötvenegy éves lett és neki nem maradt egybe tönkretett lábai, füstmarta tüdején kívül a nyomornál. Többet volt munkanélkül, mint egy boldog állásban, nem a maga hibája miatt, hanem mert a hatóságok által dédelgetett magyar vendéglős- és kávésipar a lepergett évek legrettenetesebb időszakában nem bírta foglalkoztatni, nem volt képes neki munkát adni. Sőt most nyáron, a *jó szezónban* is munkanélkül éhezett és amennyiben a Fogadó tanácsa szerint nem mehetett a munkásokkal karöltve dolgozó, munkásbarát humánus ipartársulatokhoz és munkáltatókhoz, mint szervezetlen pedig szegyelte azt, hogy a szervezetlen forduljon és szaktársai segítségét vegye igénybe, — öngyilkos kísérletet követett el és *forgósztyolyán* *agyon akarta magát löni az Artézi-fürdő előtt*. A közönség megakadályozta az öngyilkosságot és átadta az életuntat egy rendőrnök, aki a kerületi kapitányságra kísérte. Kihallgatásánál azt mondta, hogy: *a nagy nyomor* miatt akart megválni az életől. Amennyiben megígérte, hogy kárt nem tesz magában, nem avatkozik többé a halálába és tovább nyomorog, nagybölcsen elbocsátották.

Némái ur, aki a kávéházi fizetők elitjével egy tából eszi a juniusi cseresznyét és megyet, bizonyára ki fogja nyomozni és mint notórius munkásbarát biztosítani fogja egzisztenciáját, nehogy ismét vissza kelljen vándorolnia a vidékre, ahonnan társaival együtt felcsődítette a szegény virágzó kávésipar eldorádójába, Budapestre. Hogy Némái ur ipara nyáron sem birt kenyeret adni neki, erről a bölcs és harcias elnök persze semmit sem tehet s ezt bebizonyítandó, sietni fog őt az életnek és a társadalomnak visszaadni, annál is inkább, mert 35 évig dolgozott az istenadta a Némaiaknak. És mint közönséges pincérmunkás nem lehet annyira előkelő, mint egy nagyvendéglősné vagy nagybecskereki szállodatulajdonosné, hogy szélhámoskodással köszörülje ki azt a kis szépség hibát, amit a mai társadalom mostohasága ejtett életén.

Agitáció — szervezkedés.

A csoport-értekezletek köréből. A bizalmi testület határozata értelmében a szervező bizottság rendszeres csoport-értekezleteket tart felváltva, aszerint, hogy ideje azt megengedi, hol ebben, hol abban a csoportban. A kidolgozott szabályzat értelmében a fővárosi üzemeket 29 csoportba osztottuk, amelyben a vár és Újpest is bennfoglalatik. Legközelebb le fogjuk közölni a csoportok szerint az üzemeket, hogy szaktársaink tisztában legyenek azzal, hogy melyik üzem melyik csoportba tartozik, illetve a csoportok tervjárával.

Hogy a csoport-agitáció ma még kissé nehézkesen mozog és alig halad előre, annak oka abban rejlik, hogy az agitációs munka terhei teljesen a szervezőbizottság

vállain nyugszik, holott e munkát a csoportok élén álló csoportbizalmiférfiaktól alakult agitációs bizottságnak kellene végezni, amely agitációs bizottság ma még megalakultnak nem is tekinthető. Csupán 7 csoportnak van bizalmiférfia, 22 pedig ma is vezér nélkül áll.

Amíg egyes éttermi segédek nem vállalkoznak önként, ambícióval és önfeláldozással erre a bár fáradságos, de szükséges és nemes munkára, — az agitáció nem is lesz belterjes soha és mindig ilyen lanyha fog maradni. A szervezőbizottság nem hanyagolhatja el egyéb más fontos ügyeit sem, amelyek bizony halomszámra érkeznek és várnak elintézésre.

Az eddigi csoport-agitációról a következőképpen számolunk be:

Összesen 5 csoport-értekezletet tartottunk, kettőt márciusban és három májusban. Az agitációt úgy könnyítettük meg, hogy több csoportot vontunk össze egy-egy értekezletre. Így az öt értekezleten összesen 17 csoportot vontunk össze a következőképp:

március 11-én a 8., 9., 10., 16., 18., 24. csoportokat,
március 23-án a 19., 26., 27. csoportokat,
május 13-án a 12., 13. csoportokat,
május 14-én 23., 24., 25. csoportokat,
május 18-án 26., 27. és 28. csoportokat.

Az értekezleteket az üzemben dolgozók nagyon hanyagul látogatták. Ennek a könyvnyelmségnek meg kell szűnni! Ha a szaktársak tudnák, hogy a szervezőbizottságnak mily óriási fáradságába és önfeláldozásába kerül egy-egy csoport-értekezlet összehívása és megszervezése, lelkiismeretesebbek lennének.

Például a 12. és 13. csoportok 9 üzletről állanak, amelyből csak 3 volt képviselve 5 szaktárral. A 23., 24. és 25. csoportok 27 üzletről állanak s ezek közül 13 volt képviselve összesen 38 szaktárral és így tovább. Ez tarthatatlan. Amikor magában egy csoportban több mint 30—40 éttermi segéd dolgozik, akkor 3—4 összevont csoportban százával kellene megjelenniük, most, amikor 1910 május 1-ével újabb kemény harcok elé kerül szervezetünk, amely az egyedüli komoly szervezet egész Magyarországon, a vendéglősipari alkalmazottak gazdasági és társadalmi jogainak javítása érdekében!

Vegye ki tehát minden éttermi segéd üzletkülönbség nélkül köteles részét a szabad szervezet kiépítéséből — saját érdekében!

Az éttermi segédek dalárdája.

A szervező bizottság f. hó 28-án tartott ülésében elhatározta, hogy az éttermi segédek dalárdáját megalkotja. Ma már minden modern munkásszervezetnek van önálló dalárdája így mi se térhetünk ki a haladás elől.

Az ének, a forradalmi dal az öntudatlan tömegekre mindenkor agitacionális hatású volt. Minden nagy időnek, minden kornak megvolt a maga lelkesítő dallama, amely lelkesítette, buzdította a tömegeket a küzdelemre.

De mi, akik kultur munkát is végzünk, a dal művelését kultur munkának is tekintjük. De egyben tagtársainknak minden téren alkalmat akarunk nyújtani a kellemes szórakozásra és tanulásra.

Azt hisszük, hogy a szervező bizottság határozata örömet fog okozni a szaktársak között és segíteni fognak e terv keresztülvételében a szervező bizottságnak.

A bizalmiférfi-testület minden hétfőn délután 4 órakor a szokott helyen *ülést* tart. A bizalmiak jelenjenek meg pontosan.

Együttal jelezzük, hogy a bizalmi-testület a június hó 28-án tartott ülésén határozatot hozott, hogy azon üzemek bizalmiférfiainak a neveit, akik nem jelennek meg rendszeren a bizalmi-üléseken, ezental a szaklapban «névleg megnevezve, nyilvánosságra fogja hozni», ugyszintén felelősségre vonja a vele dolgozó szaktársakat is.

E határozat végrehajtása a jövő számban megkezdődik. *A szervező bizottság.*

Figyelem, éttermi segédek!

Felkérjük a szaktársakat, hogy azon palack-dugaszokat, amelyeket értékesíteni lehet, mindig a munkanélküli alap javára értékesítsék.

Ha az éttermi segédek e téren kellő figyelemmel járnak el, minden fáradság és áldozat nélkül sokat gyűjthetnek a munkanélküli alapnak. *A szervező bizottság.*

Felhívások, nyilatkozatok.

Kijelentjük, hogy a múlt hó elején köztüink történt incidens alkalmával egymással szemben elkövetett sértő kifejezéseket meg nem történtnek tekintjük. Elismerjük, hogy eljárásunk inkorrekt volt és bár félreértésen alapszik, ennek dacára mégis belátjuk, hogy magaviselőnk elítélendő. Ezt őszintén sajnáljuk és egymástól bocsánatot kérünk.

Budapest, 1909 június 16-án, a szervező bizottság ülésén.

Zsovák Károly

Bulányi József

éttermi segéd. vendéglős.

Nyugta 10, azaz tíz koronáról, amely összeget a Fővárosi Pavillon éttermi segédétől felvettem a kizárt fuvarozó munkások részére.

Budapest, 1909 június 23.

Tarcazi,

a fuvaripari munkások szervezetének titkára.

Felhívás. A szaklap pontos kézbesítése céljából felhívjuk az éttermi előfizetőket, hogy lakásváltozás esetén új címüket pontosan körülírva, mindenkor idejekorán jelentsék be a kiadóhivatalnak, illetve a titkárságnak. *A kiadóhivatal.*

Kérelem. Felkérjük szaktársainkat, hogy akik *Wagner* Lajos (született Csuzán, Baranyam.) éttermi segéd tartózkodási helyét és lakcímét tudják, jelentsék be az egyet titkárságánál, VII., Wesselényi-utca 18, félmelet.

Figyelem, szaktársak! Tisztelettel felkéröm azokat az éttermi segédeket, akik a *jövőre* tervezett *revier-rendszer* hívei, hogy lakcímüket és azt az üzletet, ahol *esetleg* dolgoznak, július 12-ig egy levelezőlapon jelentsék be a következő címre: *Kugler* János, Budapesti Pincéregylet, VII. kerület, Wesselényi-utca 18, félmelet. *Titkárság.*

Erre azért van szükség, mert a *revier-rendszer* érdekében tanfolyamot fogunk megnyitni a következő tárgyakból:

1. Modern gazdaságtan.
2. Angol, francia stb. nyelvek.
3. Szaktanfolyam.

A bejelentés sürgős, mert július 20—25-ike között alakuló ülés lesz, melyen csak a jelentkezők vehetnek részt.

Kugler János, éttermi segéd.

Felkérének azok a szaktársak, akik *Leránt* Antal és *Brunner* Aladár éttermi segédek hollétéről tudnak, hogy jelentsék azt be a titkári hivatalban.

Helyreigazítás. Lapzárta után értesültünk, hogy Weisz Antal munkáltatónál a «Bécsi sörházban» és Katona Géza éttermében a szabadnap a szerződés 7. és 8. pontjai szerint ma már teljesen be lesz tartva, csupán a szerződés első évében történt, hogy azt egyes alkalmazottak nem tartották meg.

E helyreigazításnak örömmel teszünk eleget. *A szervező bizottság.*

Felhívunk a következő szaktársak, hogy a szaklap helyes címzése végett minél előbb jelentsék be lakásaikat: Bama Jenő, Kovács Imre, Polgár Pál, Tenk Mátyas, Taschler Márton, Jurák István, Zöchlig Ferenc, Szonner Emil, Pfinzel Vencel, Gretschn Ágoston, Paraker Lajos, Klement Imre, ifj. Sztraka Pál, Csillik György, Szalai Pál, Zoulovinski Bernát, Gyöngy Emil, Grabner Félix, Hábel János, Lazsák János, Huss Ernő, Kakas Elek, Juhász Lajos, Mayer Béla, Schwarcz Ede és Molnár József.

KÁVÉSSÉGÉDEK ROVATA

A nőemancipátor.

Van ebben a szomorú országban egy csomó megátalkodott ember, akik évek hosszú sora óta szóval és írással hirdetik, hogy a Kárpátoktól az Adriáig elterülő föld-darab kulturája és társadalmi viszonyai sehogysen illenek be Európába. És ezek a vakmerő és agyondorogolni való emberek, akiket szociológusok és szocialisták elnevezés alatt sujt mélyeséges megvetésével a hazafias társadalom, annyira elmerészkedtek vádaskodásukkal, hogy egyszerűen per Azsia emlegetik e tejjel és mézzel folyó ugynevezett Kanaánt. Ezek a hazátlan igaztók és lázítók semmiképpen sem akarják belátni, hogy csakis papokkal és apácákkal lehet helyesen felnevelni a gyermekeiket, tagadják, hogy a derék és józan munkásnak be kell érnie a megváltozhatatlan földi nyomorúsággal, amelyért a tulvilági boldogság léssen a jutalma. Arcátlanul hangoztatják, hogy egy országot nem lehet sötét fejjé szolgabírákkal és elvadult rendőrökkel igazgattatni, sőt elvakultságukban odáig is elmennek, hogy szabadságot, jogot és egyenlőséget követelnek minden dolgozó embernek lett legyen az férfi avagy nő.

Ez az alkalmatlan és kellemetlen kis csoport évek hosszú sora óta küzdött és harcolt ezekért az eszmékért és megvetés, üldöztetés, bebörtönözés volt érte a jutalma. Ez azonban nem tudta megölni az eszmék erejét. A kimondott szót, a nyomtatott betűt sem a pap, sem az apáca nem tudta megfojtani és bár nagy ur a szolgabíró ebben az országban, az sem tudott eléggé magas gátakat emelni a modern koreszmék terjedésének.

Folytonos és kitérő agitációnk nyomán az intelligensebb és haladőbb burzsoázia is megmozdult és vállalta, végezte azt a munkát, amelyet saját érdekében is végeznie kellett. Így keletkezett Magyarországon a feminista mozgalom is. Néhány képzett, tanult nő elérkezettnek látta az időt arra, hogy a művelt nyugat nyomán ők is megkezdjék a nők felszabadítására és egyenjogúsítására irányuló mozgalmat. Lapot alapítottak, gyűléseztek, tanítottak, szóval a felvilágosítás és nevelés munkáját indították meg. És mivel hálálta meg munkájukat a honhazafias társadalom?

Országos gunyakaj, kifigurázás, nevetségesség tétel volt az első hatása derék és becüsületes munkájuknak. Nem volt olyan krajcáros szennylap vagy buta élclap ebben az országban, amely ne rajtuk próbálgatta volna ki élcfaragóinak szellemi szegénységét. Ez azonban nem riasztotta meg e néhány bátor asszonyt és leányt, akik a rámás csizmás és sújtásos dolmányú társadalom röhögése dacára is folytatták azt a munkát, amelyet nekik meggyőződésük és tudományos készségük megszabott. Csak természetes, hogy mozgalomuk egyre fejlődött és nyert erejében és hatásában. Ekkor azután őket is elérte az a sors, amely mindenkinek ki van szabva ebben az országban, aki a modern koreszmék hirdetését és terjesztését vállalja magára. A gunyolódást és lebecsmérlést felváltotta az üldöztetés és rágalmozás. Minden mozdulatukra szinte egyhangú kórusban ugatták meg őket az ugynevezett tekintélyes és komoly lapok. Az «Az Ujság», a «Budapesti Hírlap», a «Pesti Hírlap» egymással vetekedtek abban a nagyképi és ostoba munkában, hogy bebizonyítsák, hogy a nő csak arra való, hogy gyermeket tenyészessen és töltött káposztát főzzön. Azonban az a régi jó arab közmondás itt is valóra vált, hogy: «a kutya ugat, a karaván halad»...

Es most elérkezettünk az utolsó stációra. Némai Antal barátunk, a hazai munkaadók e diszpéldánya, aki tisztas aggkorának hátralevő idejét arra a szent célra áldozza, hogy a kávések és alkalmazottaik között fennállott viszonyt örök időkre elmergesítse,

feltette az okulárját, belemártotta a pennát a kalamusba és elhatározta, hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel ő is beáll a nőemancipáció harcosainak sorába és hogy e szándékát rögtön valóra is váltsa, azonnal esti levelet írkanott «Magyar Estilap»-ba.

A huncut kis levelet itt közöljük egész terjedelmében:

A női munka ellenségei.

— A feministák figyelmébe. —

Élénk emlékezésében van még a nagyközönségnek a kávésiiparban legutóbb lezajlott munkásszorgalom. A munkásság részéről megindított harc — ide nem tartozó okokból — nem vezetett sikerre, sőt azt eredményezte, hogy a kávéházak nagy részében női munkások léptek a férfiak helyébe. Ez is amolyan Columbus-tojása volt, mint sok más egyéb az életben. Hosszu és nehéz küzdelmek után jutottak a kávések annak a tudatára, hogy a kávéházi konyhai munkára nő is alkalmas, mert ősi idők óta az a szokás, hogy a főzési munkát az egész világon a nők végzik.

A kísérletek aránylag igen rövid idő alatt fényes eredményekre vezettek. A munkában a legkisebb zavar sem állott be, a nőmunkások pedig seregestől tudunk erre a pályára. Ennek meg is van a természetes oka. A kávéházi konyhában a nő független: nincs kitéve a szeszélyes urnő zaklatásának, munkáját nyugodtan végezheti és annak sokkal nagyobb gyümölcsét élvezheti, mintha cselédnek szegődik el. A kávéházi munkát tudvalevőleg igen jól fizetik és emellett hetenként teljes huszonegy órai szabadsága van a szakácsnának, míg a háztartásban csak kéthetenként kap egy-egy fél vasárnapot.

Ilyen körülmények között azt lehetne gondolni, hogy mindazok, akik a női és férfimunkának teljes egyenjogúságát vitatják, akik a nőnek társadalmi, sőt politikai jogokat vindikálnak, örömmel üdvözlők az újítást, a női munkának ezt az újabb terjedését és nem gördítenek akadályt a megkezdett akció további folytatása elé. Mit tapasztalunk azonban? A kávéházi férfimunkások a legnagyobb vehemenciával támadnak a női munkásokra. Lépten-nyomon inzultálják, üldözik őket, el akarják riasztani erről a pályáról, pusztán azért, mert nem tartoznak az ő táborukba.

Ugy tudom, hogy a női munka egyenjogúsítása egyik lényeges programponja a szocialista pártnak, sőt akárhányszor láttam, hogy a tüntető felvonulásban csoportosan vetek részt nők is. Mire való tehát az ádáz gyűlölet a nők ellen éppen a szocialisták részéről?

Vagy talán a munka szabadsága, a lelkiismeret szabadsága csak addig programpon, amíg a hatalmi céloknak szolgál?

A mi feministáink nagy hangon hirdetik elveiket, választójogot és sok más egyebet követelnek a nők részére, holott még odáig sem jutottunk, hogy a tisztességesen dolgozni akaró nők a nekik való munkát nyugodtan végezhessék. A feminista hölgyek — Glücklich kisasszony és társai — ne a polgári társadalom kapuit döngessék, hanem igyekezzenek odahatni elvtársainknál, szövetségeseiknél, hogy ezek ne gördítsenek akadályt a tisztességes nők megélhetésének útjába.

Némai Antal,

a budapesti kávésiipar-társulat elnöke.

Nem tudjuk, hogy vajjon Glücklich kisasszony ismeri-e Némai Antal ur egyéniségét és intencióit és épp ezért néhány rövid szóval akarjuk őt e derék urra figyelmeztetni.

Némai ur sok esztendei kávéskodás után, nagyrészt munkásainak szorgalma és fáradtsága gyümölcséiként szép vagyon birtokában vonult nyugalomba az aktív kávésszorgalomról. Más ember ilyenkor falura vonul és barackfákat ültet. Nem így Némai mester. Ebben az öreg urban késő aggkorára mozdult meg az ambició gilisztája, amely tetekre sarkalta. Közéleti működésbe fogott

és sok-sok szabad idejét arra használta fel, hogy a kávések és munkásaik között meglevő ellentéteket menél jobban mélyítse és elmergesítse. Minden lépését és minden cselekedetét az alattomos, megfontolt munkágyűlölet vezette. Hosszas és kitaró munkája aztán megérlelte gyümölcsét. Az az elkeseredett harc, amelyet a szervezeteiktől megfosztott kávéházi alkalmazottak a közelmúltban megvívni kénytelenek voltak, nagyrészt Némai ur átkos munkájának a következménye volt. Ez az az ur, aki most Glücklich kisasszonyt küldi a szocialistákhoz, hogy védje meg a nők munkaszabadságát. Mi, akik Glücklich kisasszonyt ismerjük, csak sajnálatunkat fejezhetjük ki neki, hogy Némai barátunk, a munkásságnak ez a vén, megcsontosodott, ádáz ellensége, éppen az ő nevét tartotta szükségesnek szennyes céljaira felhasználni, de egyben meg kell mutatunk a feminista hölgyeknek Némai ur érdemének másik oldalát is.

Az ipartársulat ősz elnöke jobb ügyhöz méltó késszólással ecseteli, hogy mennyivel kellemesebb és jobb munka a kávéházi, mint a háztartásban dolgozó nőé. Ugyanakkor azonban elefejtik megemlíteni azt, hogy a kávéházi konyhákban óriási hőségben és gyalázatos rossz levegőben 18—19 órai munkát végeznek a konyhai rabszolgái. Erre a munkára eddig csupa erős és edzett vidéki embereket alkalmaztak, de a felváltva védtek éjjeli és nappali munka 5—10 év alatt még ezeket a vidékről felkerült kemény embereket is elpusztította. Tessék csak végignézni a kora hajnali órákban üzletből és üzletbe vándorló rossz lábú, sápadt embereket és Némai ur szírhangja rögtön undorítóvá válik. Ez a munka olyan természetű, amelynek nők által való végzése ellen éppen a feministáknak kellene tiltakozniuk. Ugyanez áll a pincézők ügyére nézve is. A kávéházi pincérek felváltva éjjel-nappal 16—18 óras munkakeretben dolgoznak, olyan levegőben, amely még az erősebb férfiszervezetet is elpusztítja. Semmi esetre sem tartozhat tehát a feministák programjába, hogy Némai urnak erre a munkára nőket verbuváljanak. A berlini és egyáltalán a német pincézőkre vonatkozó statisztika, amelyet a feministák minden esetre jobban ismernek Némai urnál, szinte megdöbbentő adatokat tár fel a prostitúció fertőzőjéről. Elsőrangú német szakorvosok követelik a pincézők eltávolítását az üzemekből, mert statisztikai bizonyosság, hogy a nemi fertőzést nagyrésztben a pincézők terjesztik Németországban. A «Münchner Post» például nemrég a következőket írta ebben az ügyben:

«A pincézők munkája rendkívül módterhes és sorvasztó. E munkásnők élettartama átlag nagyon rövid. Általában rosszul fizetik őket, bár munkaidejük nagyon hosszú. Egy idő óta — sajnos — a legtöbb üzemben vagy szóra sem érdemes, csekély bért fizetnek nekik, vagy pedig — és ez az esetek többsége — egyáltalán nem kapnak fizetést és a borralórendszerre kényserítik őket, ami természetesen nagyon megalázó rájuk nézve. A munkáltatók természetesen a nagy versenynyel mentegetődznek.»

De mindezekről eltekintve még egy nagyon fontos dolgot elfelejtett megírni, a mi derék jóbarátunk, Némai ur, a nőemancipátor. Azí, hogy a nőalkalmazottakat úgy a konyhában, mint a kávéházakba mindig olyankor akarta beállítani a kávéseknek ez az agg nesztora, amikor a munkások türethetetlen helyzetükön a sztrájk fegyvereivel akartak javítani. Az első konyhai leányok akkor kerültek a kávéskonyhákba, amikor ezekkel az öntudatlan nőproletárokkal a sztrájkban álló kávéfőzők harcát akarták letörni és ugyanez volt az eset a kávésségédek most lezajlott harcánál is. Ha pedig Glücklich kisasszony azt talán is megkérdeznék Némai urtól, hogy megadják-e a kávések urak a nőknek ugyanazokat a munkabéreteket, amelyeket a férfimunkások nehéz küzdelmekkel kivívtak, akkor Némai barátunk csak hebegve tudna, ha egyáltalán tudna válaszolni. Ez a helyzet tiszta képe.

Megmagyaráztuk mi már Némai urnak nem egyszer, hogy a nőproletár munkaszabadsága nem úgy értelmezendő, hogy azokat bérnyomóknak lehessen felhasználni és csak természetes, hogy a szervezett munkás ez ellen a galád fogás ellen minden erejével küzdeni fog. Az öreg ur azonban néha időszaki siketségben szenved és bizonyos dolgokat egyáltalán nem akar tudomásul venni.

Glücklich kisasszony és társai — reméljük — továbbra is folytatni fogják kulturális munkájukat, amely végeredményben odairányul, hogy az ilyen Némai-féle munkábarátok a jövőben ne kaphassanak öntudatlan nőproletárokat a férfimunkások harcának letörésére.

A mi munkánkat pedig majd elvégezzük mi magunk.

Nyílt levél Némai Antal urhoz, aki hazudik.

T. uram! Ön az utóbbi időben gyakran adott kifejezést politikai zsonglörködésének, amennyiben az illető szakkörök megdöbbenésére, hol mint szociológus, hol mint antiszocialista, feminista, bankkista stb. jelenik meg a fórumon. Önhöz, mint a kávéipartársulat érdemes elnökéhez teszem fel azt a kérdést: tudja-e ön azt, hogy ön hazudott? És tudja-e, hogy mikor?

Ön a legutóbb lezajlott harcok után a kávéások gyűlésén, mint házi sajtójukban azt hirdette és hirdeti: hogy a kutyaoöl munkásüldözést nem gyakorol; a kutyaszórási munkások politikai meggyőződésébe nem avatkozik; fekete listát nem vezet és a munkások munkaszabadságát nem gátolja s ezt senkitől elvenni nem akarja.

A kávéházi alkalmazottak eltiprását célzó eme jelszavak, a kutyaoöl felállításának eszméje — hogy ezzel az alkalmazottak gazdasági helyzetének a javítását meggátolja — ma már mindenki tudja, hogy önöknek egyedüli szent célnak képezi; azonban az ön hangzatos munkábarát jelszava megérdemlik, hogy külön foglalkozzam velük, mert azok előttem, a saját tapasztalatom révén, a mai naptól kezdve, a legnagyobb hazugságok mocsarába süllyedtek.

S ezért kérdem öntől, t. elnök ur: van-e tudomása és emlékező tehetsége ahoz, hogy én június 23-án munkát kérni jelentkeztem az ön és társai által felállított és a munkásság letörésére szolgáló elhelyezésben? Tettem ezt pedig azért, hogy mint Budapest területén 11 év óta dolgozó kávéességéd, az ön által hirdetett «munkaszabadság» elvénél fogva munkát nyerhessek.

És ön, t. c., mint az ipartársulat érdemes elnöke, hivatalos minőségében — e legelemibb jogaim gyakorlásánál — erre nekem durván és kiméletlenül azt felelte (mert ön akkor ott volt a kutyaoölben): «hogy én munkát a közvetítő révén nem kaphatok és elhelyezve nem leszek!»

E pökhendi kijelentésével és cselekedetével a rajtam esett sérelmet, a munkaszabadság elvénél fogva, törvényes uton fogom elintézni. Ezt annál is inkább megtehetem, mert én akkor önnek kijelentettem: «a munkaközvetítőbe nem politizálni jöttem, hanem munkát keresni». S ehez, azt hiszem, az ön engedelmé nélkül még Magyarországon is jogom van!

Ön tehát ezek után, t. Némai Antal ur, rendszeresen hazudik.

Hazudik azért, mert az önök közvetítője révén nincs ma teljes munkaszabadság; hazudik, amikor tagadja a «fekete lista» létezését; hazudik végül akkor, amikor a munkásság szabadságáról és szabad politikai meggyőződéséről fecseg.

Ön már a «sárga» mozgalom idején is hazug és kétszínű politikát űzött mindaddig, míg az ön malomalatti törekvéseit a fuzióval ketté nem törtük. Ezekről különben a közel jövőben fogok, az ön kívánságára, egy kicsit csevegni.

Mai nyílt levelem egyedüli célja csak az, hogy a kávéházi munkásság lássa,

menyire képes ön hazudni, bolondítani és eme farizeus játékaival csak azért, hogy elhitesse az alkalmazottakkal azt, hogy ön mennyire szereti és tiszteli őket és érdekeit. Már pedig ön bátran bevallhatja és férfiasan kijelenthetné, hogy ennek épp az ellenkezője vibrál ősz fejében. De legyen nyugodt. Az ön hazudozásai dacára a kávéházi munkásság továbbra is folytatni fogja az osztályharc alapján való szervezkedését, sőt annyira rendben van és egészségesnek érzi magát ma is, hogy rövid idő múlva ismét alkalma és ideje lesz önnek újabb hazugságok gyártására.

Teljes őszinteséggel

Vigh István.

Nyilatkozat.

Több oldalról az a gyanu merült fel ellenem, hogy a sztrájk alkalmával az egyik köruti kávéházban sztrájk törő munkát végeztem. Ezzel szemben kijelentem, hogy ilyen alávaló és becstelen munkára sem a múltban nem vállalkoztam, sem a jövőben vállalkozni nem fogok és felszólítom mindazokat, akik e vádat bizonyítani tudják, hogy a szaklap szerkesztőségében jelentkezzenek. Budapest, 1909 június hó 23-án.

Krug Manó.

Köszönetnyilvánítás.

Alulírott ezuton is hálás köszönetemet nyilvánítom mindazoknak, akik március 1-től május 15-ig tartó állásnélküliségem ideje alatt segítettek.

Eltvársi üdvözléssel Safáry József, a kávéességédek szakegyületének volt tisztviselője.

Nyugtázás. Legutóbbi lapszámunkból az alábbi sztrájksegélyek nyugtázása kimaradt: Mátyás király-kávéház 25 korona, Hébel-kávéház 11 korona.

Kávéességédekhez!

A bizalmiférfi-üléseket minden hétfőn d. e. 10 órakor a szokott helyen tartjuk meg. Lehetőleg minden üzlet képviseltesse magát.

Felkérjük azokat a szaktársakat, akik június 1. óta lakást változtattak, hogy újabb lakcímküket okvetlenül jelentsék be a szaklap szerkesztőségének, mert különben a lap pontos expedíciója lehetetlenné válik.

■	KÁVÉFŐZŐK ÉS	::	■
■	KONYHALEGÉNYEK ROVATA		■

Némai ur elmélkedik.

Tisztul a helyzet,

Teendőink a jövőben.

Bizonyára nem került el a kávéfőző és konyhalegény szaktársaimnak a figyelmét, Némai urnak a «Magyar Estilap»-ban leadott közleménye, amelyben tudtára adta mindenkinek, akit ez érdekel, hogy a női munkás a kávékonyhában fényesen bevált. Színes képekben tárja fel mindazokat a kedvezményeket, amelyeket a kávékonyha nyújt annak a szerencsés halandónak, aki oda bejut. Kitanítja Glücklich Vilámát elmulasztott teendőire, amennyiben a feminis-ták ahelyett, hogy a kávékonyhákra fordítanak figyelmüket, egyéb terméketlen talajon mozognak. Felhívja Glücklich Vilámát, hogy a szocialistáknál járjon el, miszerint ezek ne küzdjenek a nőknek a kávékonyhában való alkalmaztatása ellen, hívja, csalogatja az öreg ur a nőket olyan területre, ahol számukra csupa rózsas terem. Amint a nőkel végzett, neki megy a szocialistáknak, hogy miért ellenzik a kávéások nemes törekvését, amikor a programjukban a

nők egyenjogúsítását és minden terepen való érvényesülését követelik. Rendben is volna ez így, tisztelt Némai ur, csak hogy a dolog körül egy kis baj van és pedig az, hogy az az idő már lejárt, amikor a munkás a szép szavak mögé rejtett valóságot nem látta meg, amikor a munkás azt a bizonyos lólabát, ha az a lepel alól még úgy kilátszott is, nem vette észre. A mai felvilágosodott munkásság azt a leplet erővel kézzel le szokta rántani, hogy a tiszta valóság álljon előtte. Így teszünk a jelen esetben is. Abban igaza van Némai urnak, hogy mi a nőknek minden terepen való érvényesülését is küzdünk. Ebbe azonban semmi módon sem magyarázható bele az, hogy egy egész szakma munkásságát, amelyben a nőtlen embereken kívül 500 családos ember van, nőkké helyettesíthetjük. Mi, kávéfőzők, azt kérdezzük Némai urtól, hogy miért, mi célból történnék ez meg? A nők iránt való humanizmusból? Vagy Némai ur magáéval tette a szocialisták programjának ezen pontját? Nem hisszük el!

Öntsünk tehát tiszta vizet a pohárba. Az igazság az, hogy a női munkás nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon szervezetlenebb, így azután sokkal jobban kizsákmányolható, mint a férfimunkás. Már most, ismerve a tőke természetrajzát, hogy minél olcsóbb munkaerővel minél többet dolgoztatson, ahol csak teheti, félre löki a férfimunkást és helyettesíti az olcsóbb nővel. A kávéipartársulat és elnöke, Némai ur, nem gondolt a női munkára míg a férfimunkás szervezetlen volt, mert szervezetlenségében a férfi épp oly kizsákmányolható igazon barom, mint a nő. Ezt tovább bizonyítanunk nem is kell. Így van ez nemcsak a kávéiparban, hanem minden terepen, ahol a tőke ezt az elvet érvényesítheti. Folytatja Némai ur elmélkedését a Vendéglős és Kávéipar Szakközlönyében is, irván a következőket: Hogy 7 év alatt, amióta a kávéházi munkások szervezkedtek, két általános sztrájkot rendeztek. Mindkettőt eredménytelenül. A sztrájkok azért végződtek eredménytelenül, mert nem volt rájuk ok. Ezen fejtegetőre állított logika szerint a bukott sztrájkok ok nélkül indulnak meg és csak azokra a sztrájkokra van ok, amelyek győzelemmel végződnek. Mi nem mehetünk Némai ur észjárása után. Mi tudjuk, hogy mindkét sztrájkra fontos okaink voltak és azt is állítjuk, hogy nem végződtek eredménytelenül. «Az első sztrájkot a konyhai munkások egyedül vívták meg, mely vereséggel, de nem veszteséggel végződött. Itt az ipartársulat még szóba állt a levett szakegyülettel és szerződést kötött, mely 6 évre biztosította volna a békét az iparban», így írja Némai ur. Az igazság pedig az, hogy a sztrájk vereséggel végződött ugyan, de a harc annál erősebben folyt hónapokig tovább, míg az ipartársulat jobbik eszéhez tért és belátta, miszerint kell, hogy szóba álljon a munkássággal és így kötött meg a 6 éves szerződés. De a szerződést fel kellett bontani, mert a munkásság azt folytonosan megszegte, míg az ipartársulat tagjai azt minden esetben betartották, azt mondja Némai ur. Mi ugyan nem állítjuk, hogy nem történtek egyes elítélendő dolgok a munkásság részéről, amint éppen úgy megtörténtek azok az ipartársulati tagok részéről is. Azonban, hogy a szerződés felbontását az idézte volna elő, hogy azt a munkásság nem tartotta be, azt határozottan tagadjuk. Az ipartársulat a szerződést voltunk nem önszántából, szivességből kötötte, hanem szükségszerűségből, kénytelenségből, ennek folytán fokozatos és tervszerű munkát fejtett ki annak felugrására. Először is kiprovokálta a hatóság beavatkozását, amelynek eredménye az volt, hogy szervezetünk működését nyolc hónapra felfüggesztették, a munkásság vezetőit bebörtönözték és a szervezet tagjait üldözték. Bár a rendes szervezeti működést nagyban megnehezítették, ezzel azonban az ipartársulat célt nem értve, máshoz folyamodott. Egynehány, a munkásság soraiból kikerült

emberrel szövetségbe. Nehéz pénzért, a munkásság letörésére egy sztrájkőrő, ugynevezett sárga egyeletet alakítottak, hogy ezzel a szervezett munkásságot hátra támadják. Így előkészítve a talajt, az ipartársulat Némai urral az élen, igénybe véve a mindenre kapható hatóság minden brutalitását, elég erőnek érezte magát a meggyöngyített szervezettel szemben — és felrugta a szerződést.

Ez az igazság Némai ur. Ezzel a brutális támadással szemben szervezetünk még mindig harcra képes volt és ez a harc a kávésegédekkel együtt harcolva eredményes is volt. A munkásság letörésére alakult sárga egyelet megszűnt létezni. Ami ezután történt, az a lehető legnagyobb becstelenség volt.

Látva azt, hogy a vérig üldözött munkásság még mindig nem tört meg, a végső csapásra készültek. Felállították az ugynevezett «kutyaoíl» és hogy ez a kedvenc, Némai urnak e bálványra üres ne legyen, belegyőzték ismét szervezeteinkbe és mindkét szervezetet, úgy a kávésegédekét, mint a kávéfőzőkét a hatósággal szétverették. Itt állunk már most a szakegyleti helyiségeinkből kiverve az utcára, szigorú tél előtt, megfosztva a lehetőségétől annak, hogy a munkanélküli szaktársaink munkát és segélyt nyújtsunk. Így törtétt bele a munkásság a kutyaoíba. Hogy ebben a kutyaoíban a munkásság nem érzi magát jól, hogy onnan minden áron szabadulni akar még a legelszántabb sztrájk árán is, ezen csak Némai ur csodálkozik, ő ott igen jól érzi magát. Igaz, hogy csak szóoklatokat tart az ott éhező munkásoknak, az őlszködő vezérekről, az elbolondított munkásokról. A munkásság ezidő szerint kényszerűségből elhallgatja mindezeket, de szilárd meggyőződése az, hogy a harcot a legkíméletlenebbül tovább viszi, addig, míg igazsága és joga el nem ismertetik.

Mindezek után pedig, mint aki dolgát jól elvégezte, Némai ur elhitheti önmagával és másokkal is elakarja hitetni, hogy a munkásságot a munkáltatók bámulatos összetartása letörte, hogy ezen összetartást nem a terror fegyverei, hanem a lelkekben élő igazság hozta létre. Az egyszeri zsidóval mi is azt mondhatnánk Némai urnak, hogy «ugy éljen maga, hogy a kávésokat a lelkekben élő igazság hozta össze». Már maga az a tény, hogy becsültszavukat vették olyan kávésoknak, akiknek az egész jövőjük kockán forgott, abban az esetben, ha a munkássággal a harcot felveszik és amikor ezek a kávésok kérték a lekööttség alól való feloldásukat, akkor az a néhány uszító kávé a nyilvánosság előtt való megbecstelentéssel fenyegette meg őket, hát az eskü és a bojkottal való fenyegetés mindazok a szelid eszközök, amit Némai ur a lelkekben élő igazságnak nevez. Mit tehet most már ezután Némai ur, begyegy a kutyaoíba, jól feltürve alól a nadrágját, hogy azok a kellemetlen kis állatkák, amelyek ott veszedelmessé teszik a tartózkodást, hozzá ne férhessenek és beszélj oknélküli sztrájkőről, beugratott munkásokról, haszonleső sztrájkvezérekről, beszélj a nőkhöz, a szocialistákhoz és legfőképpen beszélj a józan munkásokhoz és pedig arról, hogy a kávéiparban foglalkoztatott munkásoknak nincs szüksége az osztályharc alapján álló szervezkedésre, statisztikát készített a kutyaoíl fényes működéséről. Szaktársaim, ha még ezek után sem hajoltok meg Némai ur nagy igazságai előtt, akkor nem vagytok érdemesek a kutyaoíl fényes működésére.

A munkásság megtanulta már azt, hogy semmi jót se várjon azoktól, akiknek minden kényelmük, gondtalan jövőjük abból származik, amit a dolgozó és az élet minden örömeitől megfosztott munkástól jogtalanul elvonnak. Hiába ígérnek, hiába biztatnak bennünket minden jóval, nem hiszünk benne, csak azt hisszük el, hogy csak az a miénk, amit saját erőnkkel kiküzdünk, más javulás, más jobblét számunkra nincs. A kávéfőzők és konyhalegények is megtanul-

ták, a saját testükön érezték, hogy csak az öntudatos, az osztályharc alapján álló céltudatos szervezkedés segít rajtuk, ettől magukat eltáncosítani nem engedik.

Beszélhet Némai ur eredménytelen harcokról, mi tudjuk, hogy nem volt eredménytelen és ha nem volt eredményesebb, az csak azt bizonyítja, hogy nem volt elég kemény és ezt jól jegyezzük meg jövőre mindnyájan. Szakmánk mai helyzete tartóhatatlan. Amilyen fényesen bevált a kutyaoíl a munkáltatóknak, éppen olyan sötét jövőt rejt a mi számunkra, ez ellen a harcot beszüntetnünk nem szabad.

Szervezkednünk kell tovább a megkezdett uton, nem tántoríthat el bennünket el ettől semmi. A szervező bizottság ismét erősebb munkához lát, legyenek észen a szaktársak arra, hogy a vezetőséget minden irányban támogassák nehéz munkájában. A lap előfizetési nyugtáját minden szaktárs váltsa ki. Ne akadjon közöttünk egyetlenegy ember se, aki nem küzd velünk a jobb jövőért.

Z. J.

Az országos szervező bizottságból.

Az országos szervező bizottság július 8-án, csütörtök délután 4 órakor, a szokott helyen ülést tart, amelyen a szakmák delegáltjai pontosan jelenjenek meg.

Ezen az ülésen a hirdetési ügyben kiküldött hármas bizottság be fog számolni.

Az elsősek.

Bojkottált kávéházak. Bojkottálva vannak a *Házam, a Kör, az Adria, a Fészek, a Liget, a Ferencvárosi, a Kálvária-téren lévő Schéring és a Thöbly-ut és Nefelejts-utca sarkán lévő Vajdahunyad kávéházak.*

Öntudatos, becsületes vendéglőipari és kávéipari alkalmazottak kávéházakat nem látogatja.

Budapest, 1909 június 16-án.

Június 16-án az éttermi segédek szervező bizottsága ülést tartott, amelyen a kávésegédek küldöttei is résztvettek. A két szakma küldöttei arra a közös megállapodásra jutottak, hogy az országos szabad szervezet szabályzata értelmében az országos szervező bizottság hatásköre továbbra is fennmarad, ahogy azt az 1907. évi kongresszus elhatározta.

Az országos bizottságban az éttermi segédek és kávésegédek 4-4 küldöttel, a kávéfőzők 3 küldöttel vannak képviselve. A szaklap szerkesztését ez év július 1-től kezdve az éttermi segédeknek az országos szervező bizottságra küldött egyik tagja veszi át, aki felelősséggel tartozik, hogy a lap havonta kétszer pontosan megjelenjen. Szabados Zádor elvtárs azonban továbbra is a lap felelős szerkesztője marad.

A lap ezután minden hó 1-én és 15-én fog megjeleneni. Lapzárlat mindig 48 órával a lap megjelenése előtt van, mely időre a képviselt szakmák kéziratokat — melyeket maguk tartoznak megírni — a megbízott szerkesztőnek pontosan beszoalgatni kötelesek. Amelyik szakma a lapzárlat idejére kéziratit beszoalgatni elmulasztaná, annak rovata a lapból kimarad, dacára, hogy a nyomdaköltséget azért rendesen viselni tartozik.

A hirdetések eddig Somogyi elvtársunk bérletét képezték; erre vonatkozólag a bizottság kimondta, hogy az országos bizottság ez ügyben egy sürgős értekezletet tart, hogy Somogyinak tartozását a szervezettel szemben tisztázza és vele a bérletet felbontja, illetve hogy a hirdetést saját kezelésébe vegye át. *Az országos bizottság titkársága.*

Országos bizottsági ülés június 25-én. Az új országos szervező bizottság károsnak tartja a szakmákra nézve a kongresszus által megválasztott volt országos bizottságnak azt az intézkedését, hogy a szaklap hirdetéseit bérbe adta, mert eme rossz gazdálkodásával nagy anyagi károkat okozott a szállodai, vendéglői és kávéházi alkalmazottak egységes mozgalmánknak.

Tekintettel, hogy a kongresszus képviselt vidéki szervezetek nem tartották be a járulékok fizetésében a kongresszusnak ide vonatkozó határozatait és az országos vezetőségnek ma egyedüli anyagi forrását és bevételét a lap hirdetéseit képezték, az új országos szervező bizottság (melyet a szakmák bizalmiférfi testülettel utólag választottak), ismételtlen kimondja, hogy Somogyi elvtárral eddig fennállt hirdetési bérlet teljes felbontását szükségesnek tartja és azt a vele folytatott tárgyalások után *felbontottnak tekinti* és a hirdetések kezelését sajátjába veszi át. E célból egy háromtagú bizottságot küld ki, hogy Somogyinak a tartozását a szervezettel szemben és viszont sürgősen tisztázza és akár Somogyival, akár egy másik hirdetési ügynökkel megállapodásra jusson, amennyiben ezután a hirdetések gyűjtését egy ügynök utján, 25% provízió ellenében fogja az országos szervező bizottság a lap részére beszerezni.

Somogyi elvtársnak indokolt előterjesztésére az országos értekezlet hozzájárul, hogy július 1-én megjelenő lapszámban hirdetéseit még Somogyi kezelje a régi megállapodás szerint. A kiküldött háromtagú bizottság utasítatik, hogy legkésőbb csütörtök, július 1-ig, Somogyi elvtárral az elszámolást befejezjen tartozik.

Végül a pénztáros és a két ellenőr megválasztása lett elintéztve.

KÜLFÖLD.

A nemzetközi unió titkárságától.

Munkaközvetítés az osztrák vendéglős- és kávéiparban. Ami szakiparunk munkaközvetítésének gyakorlatosságaival foglalkozik az osztrák kereskedelemügyi miniszter egy rendelete. Tekintettel arra a sok panaszra, amelyet a hatóságoknál ami osztrák szaktársaink az *ipartársulati közvetítő* irodák, az ügynökök és minden iparszerű közvetítési ellen naponta emelnek, a miniszter figyelmezteti a hatóságokat, hogy munkaközvetítő irodák iparegységének a megadásánál, főleg a vendéglős- és kávéiparban szigorúan figyeljenek a *törvény* rendelkezéseire, főleg az iparegédelyt kérő megbízhatóságra és arra, hogy ez engedély megadását megérdemlik-e. Minden engedélykiadásnál szóval a *legnagyobb szigorral* járjanak el, amit különben egy 1907. évi március 15-én kiadott rendelet is az iparhatóságok kötelességévé tesz. Az ipartársulati közvetítő ellen azért van panasz, mert azokban *mindig* volt ügynökök vagy munkáltatók fizetett emberei végzik a közvetítést, akik állandóan visszaelnek állásokkal.

A miniszter rendeletében kiemeli, hogy az állás-közvetítés és cselédszerző ipar elnyerését kérő beadványokat, amelyekben az ipartörvény 21. § e) pontja szerint a «dijszabályzat» az állásokra vonatkozólag pontosan, előírás szerint kitüntetve nincs és amint ez a *muliban szokás volt*, az árszabály megállapítása az ügynökök kénye-kedvére volt bízva, az ilyen ügynöki kérvényeket az illetékes hatóságok szigorú átvizsgálás után ne hagyjanak jóvá, sőt azokat az *ipartársulati és ügynöki közvetítő irodáktól is vonják meg az engedélyt, amelyek a közvetítést ilyen kizsákmányolással üzik.*

Főszerkesztő: Boór Jenő.

Felelős szerkesztő: Szabados Zádor.

Kiadó: A lapbizottság.

Világosság könyvnyomda r.-t., Budapest, VII., Nyár-utca 1.

Nyílt tér.

Törley-pezsőg dugókat a cég 10 fillérért vált vissza.

A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, csukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál különös hatású.

Természetes vasmentes szaranyviz.

Kapható ásványvizkezelőudokban vagy a Sánye-Lipőzli Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfstr. 8.

Vendéglő-átvétel.

A Magyar-utcában lévő (Belváros), volt

„KIS PIPA“-vendéglő

közismert szaktársunk, a kávéfőzők szakegyleténél éveken át volt elnöke, Kéfi Károly elvtárs vett át. Kéfi elvtárs, ki szervezetünknek továbbra is tagja maradt, megérdemli, hogy támogassuk. Min régi szakember, a vendéglőt újonnan berendezv adta át a forgalomnak és az izletes konyhájáról é valódi itálairól már is közkeveltségnek örvendő **Éttermi és kávésegédek, valamint kávéfőző találozóhelye.**

Bérbe lehet venni,

vagy esetleg örök áron eladó egy vendéglő, vidéki városban. Ugyanott 4 csapáros állás óvadéka azonnal elfoglalható. — Cim megudható a Buda pesti pincér-egyletben díjtalanul.

Figyelem!

Figyelem

A kávésegédek alakulóban lévő asztaltársaságának székhelye. A vörös éttermi segédek asztaltársaság tagjainak, a kávésegédek és a kávéfőzők dalárdája tagjainak esti és éjjeli találozó helye **FARKAS JÁNOS**

„János vitéz“ kávéháza

VII., Csengery-utca 28. szám (Király-színház épület)

A szaktársak szives pártfogását kéri

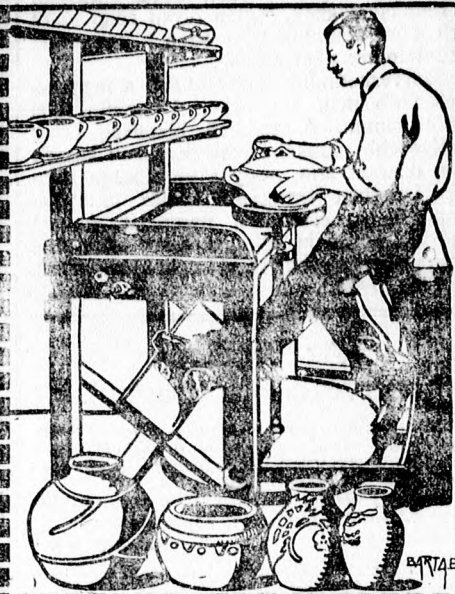
FARKAS JÁNOS

MATTONI FÉLE
GLESSHÜBLER
SÁVANYÚVIZ

HÜTTL TIVADAR

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
BUDAPEST, V. DOROTTYA-UTCA 14.

Porcellán és üvegaruk.
Saját porcellángyár Budapesten.
KÉPES ÁRJEGYZEK KIVÁNTA BÉRMENTVE.

BORHEGYI BORVIZ
SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES GYÓGYÁSVÁNYVIZ, LITHIUMTARTALMÚ, HUGYHAJTÓ.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

RÉPÁTI VIZ
AZ ÉGVÉNYES ÁSVÁNYVIZEK GYÓNGYEMURUTOS BANTALMAK ELLEN.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

HORGÁSZ
ALKALI SÓS SÁVANYÚVIZ, GYOMORÉGÉS ELLEN, KIVÁLÓAN ÉTVÁGYGERJESZTŐ.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

BODOKI MATILD
A LEGTISZTÁBB ÉS LEGÉRTÉKESEBB LUGOS ALKALIKUS SÁVANYÚVIZ.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

SZTOJKAI
A LEGKIVÁLÓBB LUGOS SÓS SÁVANYÚVIZ GÉGE ÉS TUDÓMURUT ELLEN, CUKORBETEGSÉGEKNÉL SPECIFICUM.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

BAROSS-FORRÁS
KITÜNŐ LITHIUMOS VASASE SÁVANYÚVIZ VESEBÁJOK ELLEN.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

ELŐPATAKI FORRÁS
KIVÁLÓ VASAS SÁVANYÚVIZ, GYOMORBÁJOK ÉS SÁRGASÁG ELLEN.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

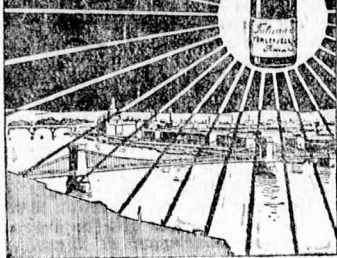
KÁSZONI FÖKÜT (SALUTARIS)
JÓ ÉS LITHIUM TARTALMÚ KIVÁLÓ GYÓGYVIZ.

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

BORSZÉKI FÖKÜT
A SZÉNNAVAS ÁSVÁNYVIZEK KIRÁLYA, KIVÁLÓAN KÖZVÉNY ELLEN, BOLDIZSAR-KÜT, DÜLT GYOMORBÁJOK ELLEN, KÖSSUTH-KÜT.

VERSEGENYSÉG ELLEN.
TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.

TÖRLEY CASINO TALISMAN GRAND VIN

A jobb fővárosi és vidéki szállodások és vendéglősök, majdnem kivétel nélkül, évtizedek óta

Löwenstein Mihály utóda
Horváth Nándor

cs. és kir. udvari szállító
cégnél vásárolnak.

Budapest, IV., Vámház-körut 4,
IV., Kishíd-utca 7.

Alapítottatt 1864. évben.

GYÁRTELEP SÖRFÖZDE Rész. társ. TEMESVÁROTI

Legnagyobb vidéki sörfözde
Első rendű gyártmányok
Bel. és külföldi kintutetetek.
SZÁMOS FOKTELEP.

Budapestifraktár: VIII., Práter-utca 44/a.

KRISTÁLY-forrás

szénsavval telített ásványvíze hasznos ital étvágyzavaroknál és emésztési nehézségeknél. A legtisztább és legegészségesebb asztali és borvíz. — Hatékony szomjcsillapító. — Övszer fertőző betegségek ellen. — Orvosi rendellet szerint egy melegített pohárral igyék éhgyomorral. Kívánatra szénsavmentes töltést is szállít a Szt. Lukácsfürdő Kutvállalat Budán.

„UNICUM“

legjobb gyomorerosító likőr,

továbbá: Curacao Triple Sec, Cherry Brandy, Mentha Glaciola, Peppermint, Allash, Cacao stb. elismert különlegességgel

Zwack J. és Társai

csász. és kir. udvari szállítóknak

Budapest, IX., Soroksári-ut 36. sz.

Valódi Jamaikai rum és francia cognac behozatala.

Pincérek figyelmébe!

Az elismert legjobb és legtartósabb

PINCÉR-CIPŐK

csaklós
SERÉNY ZSIGMONDNÁL
Budapest, VII., Erzsébet-körut 36

kapthatók. Számos elismert-level bizonyítja a cég szolid Állandó nagy választék kész. üzleti és mindennemű cipőben. Egy letelező-lapon kérem szíves értesítést és azonnal szolgálak. Vitély megrendelések utánvétel mellett a legponyosabban eszkoztoltunk.

Consum
részvénytársaság

Budapest, VII., Kertész-utca 20.

Telefon-szám: 80-14.

Saját szipkagyárában a legcsinosabb kivitelű és legkitünőbb minőségű szivarszipkák készülnek, cégnyomással is. Saját gyártmányú szivarkahüvelyek. Raktáron gyufák, fogvájók, kréták, szivacsok, táblák stb. Nagy raktár kávéházi felszerelésekből, sakkok, dominók, tekeasztal felszerelések, dákok, billiárdgolyók, ujságtartók stb. stb. Játékkártya gyári raktár. Képes árjegyzék ingyen.

FELSŐ-RÁKOSI MÁRIA FÖLDES-VASAS KIVÁLÓ GYÓGYVIZ LÉGCSŐHURUT ELLEN

TIZ PALACKOT MÁR HÁZHOZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI R.T.
BÁTHORY-U. 5. TELEFON: 162-84.